

Zvuk na různý způsob

Jan Faix

Ohledávání audiokultury ve sborníku *Zvukem do hlavy*

Sborník *Zvukem do hlavy* přináší formálně i tematicky různorodou směs pohledů na uměleckou tvorbu, jejímž společným jmenovatelem je určitý zvukový rozměr. Audiokultura se v pluralitě autorských přístupů jeví jako rozlehlá a dynamicky se vyvíjející oblast, již je třeba reflektovat ve vztahu k ostatním projevům lidské kreativity.

Potřeba vytvořit v českém kontextu soubor textů věnujících se různým přístupům ke skutečně moderní umělecké tvorbě tu existovala již delší dobu. Sborník nazvaný *Zvukem do hlavy* s podtitulem *Sondy do současné audiokultury* ji naplňuje více než dostatečně. Z rozmanitých perspektiv reflektuje směřování současných zvukových či hudebních kresek, poezie, dramatické i výtvarné tvorby a zároveň poukazuje na nutnost chápat v dnešní době všechny tyto disciplíny jako elementy jediného fenoménu, jímž je lidská kreativita. Za takové konstelace je pravděpodobně jen dobře, pokud nám kniha ve výsledku nepředá žádný jedině správný a určující pohled na danou problematiku.

Byť vznikla v první řadě pro potřeby studentů AMU, publikace je schopna jakémukoli vnímavému čtenáři ukázat pluralitu názorů na soudobou uměleckou činnost v jejích různých aspektech. Někteří přispěvatelé prezentují své zkušenosti z pozice tvůrce, jiní mají nadhled odborníka sledujícího dění z vnějšku. Dnes jsou ostatně lidé reflektující uměleckou tvorbu možná stejně důležití jako samotní umělci – všichni nějakým způsobem formulují a prezentují své názory a společně utvářejí neustále se proměňující strukturu umění.

Přístupy a naturely

Jednotlivé texty mají velmi různorodá východiska a rozbíhají se opravdu nejrozličnějšími směry – některé nabízejí analýzu, jiné dojmy. Takový je třeba příspěvek Petra Ference o elektronické tvorbě, která prý „zestárla dřív, než přestala být mladá“, introspektivní pohledy do vlastní umělecké činnosti od Ivana Palackého či Jaromíra Typlta nebo spontánní výpověď Jozefa Cserese o rozdílném pocitu autentičnosti z poslechu rádiového vysílání a kdykoli dostupného nosiče konzervy. Analytický je naopak text Petra Januše o zvukové poezii, články o radioartu od Viktora Pantůčka a Michala Jurmana či předmluva jednoho z osnovatelů celého projektu a editora knihy Michala Rataje.

Jako samostatnou uměleckou formu pojal svůj prostor Milan Guštar, jehož text, respektive jazyk se po úvodním pojmenování obecných trendů začíná silně fragmentarizovat. Guštar si svým cageovským-destrukčním přístupem k psaní možná dokázal s danou – nutně vždy mimojazykovou – problematikou poradit nejtrefněji, na druhé straně je však třeba si uvědomit, že pokud by se všichni autoři rozhodli pro tentýž modus a podobný nadhled nad formou, stala by se z akademicky zamýšleného sborníku sbírka experimentálních básní v próze.

Hloubka ponoru jednotlivých příspěvků se pochopitelně liší, stejně jako se různí i naturely jejich autorů. Někteří zde jmenovaní i nejmenovaní tvůrci se opírají o hlubokou znalost zdejší i mezinárodní umělecké scény, jiní se naopak pohybují jako solitéři v periferních oblastech a brání se vlivům okolí. Je těžké hodnotit, zda se hlouběji dostal Pavel Klusák se svým souborem deseti krátkých recenzí na alba, jež ho v poslední dekádě nejvíce zaujala, nebo například Gívan Belá či Miloš Vojtěchovský, jejichž komentáře působí jako obecnější vhledy, přestože se odvíjejí od vlastních, velmi výlučných estetických východisek.

Pomoc při orientaci

Pokud jde o širší tématu i názorové rozpětí, je záběr publikace *Zvukem do hlavy* jistě užší a snad i mělčí než například na Slovensku vydaného překladového sborníku *Od analógového k digitálnemu... Nové pohľady na nové umenia v audiovizuálnom veku*, který připravili v roce 2010 Jozef Ceres s Michalem Murinem. Přesto ve své specifické dynamice nabízí poměrně slušné množství přístupů i informačních zdrojů, které by čtenář u oblasti, jež je v naší zemi stále chápána jako velmi okrajová,

stěží předpokládal. V tomto ohledu sborník funguje především jako studnice inspirací, které mohou pomoci při orientaci nejen ve zvukové tvorbě, ale i v širším sociokulturním dění.

Michal Rataj (ed.): Zvukem do hlavy. Sondy do současné audiokultury. Akademie múzických umění v Praze & Český rozhlas, Praha 2012, 175 stran.

Autor je hudebník, pedagog a hudební publicista.

Zdroj: <http://www.advojka.cz/archiv/2013/2/zvuk-na-ruzny-zpusob>